

In hortis
Cardinalis
Carpentis.

Nec ad theatralia tantum officia destinati Britannii, sed etiam (obiter adnoto) ad Lecticam Imperatoris, ut constat ex Inscriptione antiqua hujus ævi, in qua Decurio Lecticariorum Britannicorum memoratur. De hac Cæsaris victoria antiquus cecinit Poëta :

*Vis invicta viri reparata classe Britannos
Vicit, & hostiles Rheni compefcuit undas.*

Huc etiam referri potest illud Claudiani de virtute Romana :

*Nec sterit Oceano, remisque ingressa profundum,
Vincendos alio quæsit in orbe Britannos.*

Cicero præterea in poemate amisso quod Quadrigas inscripsit, Cæsarem ob res Britannicas per medias laudes Poëticis quadrigis vexit, ut nobis persuadet Ferrerius Pedemontanus: scribit enim ipse: *Pingam Britanniam coloribus tuis, penecillo autem meo.* Veruntamen aliorum judicio Britannos tantum prospera pugna terruit ille, vel ut Lucanus cecinit, qui Cæsarem familiæ iniquior,

Territa quæstis ostendit terga Britannis.

Gravissimusque scriptor Tacitus scribit illum Britanniam tantum ostendisse, non tradidisse Romanis: Horatius haud tetigisse innuit cum Augusto adblandiens Britannum dicit intactum,

*Intactus aut Britannus ut descenderet
Sacra catenatus via.*

Et Propertius,

Te manet invictus Romano Marte Britannus.

Tantum abest ut verum sit illud quod Aulicus ille Historicus Vellejus Paterculus scripserit.

Bis penetrata Britannia à Cæsare, cum vix ab illo intrata fuerit. Annos enim plures ab hoc Cæsaris ingressu hæc insula, suis regibus concessa, & suis legibus est usa.

Dio.

Augustus.

Augustus consulto Britanniam neglexisse videtur, cum *concilium* id vocaret, ut inquit Tacitus, fortasse quia consultissimum videbatur imperium Romanum intra terminos coerceri, Oceanum scilicet, Istrum, & Euphratem limites à Natura datos, ut adamantinum esset imperium (sic enim ipse Augustus apud Iulianum loquitur,) ne ut navigium quod modum excedit, regi non posset, sed mole laborans sua statim subfideret & corrueret, quod magnis accidere solet: vel, ut Straboni placet, previt cum videret, neque ullum metum à Britannis esse, neque multum utilitatis, nec parum incommodi videbatur ab aliis insulam circum jacentibus oblatum iri. Quæcunque vero causa fuit, certe post Iulium, & versa in ipsam Rempublicam Romanorum arma, longa erat Britannia oblitio, etiam in pace. Tandem tamen ab urbe profectus est Augustus ut in Britanniam bellum transferret. Quo tempore ad Fortunam Antianam Horatius,

*Serves iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos.*

Verum postquam in Galliam venit, Britannii ad eum pacem petitem miserunt, & reguli quidem Britannici legationibus & officiis amicitiam ejus consecuti donaria in Capitolio dedicarunt, Familiaremque Romanis totam pene insulam redegerunt ut vectigalia tollerent jam non difficilia è rebus quæ è Gallia & Britannia ultro citroque vehuntur: sunt autem eburnea, fræna, & torques, & electrina atque vitrea vasa, aliæque id genus viles ac promiscue merces. Itaque nullo

Strabo.

ad eam insulam opus est presidio. Requiretur enim ad minimum una Legio & aliquid equitatus, si tributa inde essent auferenda, atqui tributum æquarent sumptus in presidium faciendi; necessario enim vectigalia imposito tributo minuerentur, & vi facta, aliquid impenderet periculorum. Anno itidem sequente alteram in hanc insulam expeditionem animo agitavit Augustus, quia de pacto non convenit, sed Cantabri, alique in Hispania nova molientes impederunt. Nec est cur quispiam Landino, aut Servio, aut Philargyro credat, qui Augustum de Britannis triumphasse ex his Maronis carminibus prodiderunt,

*Et duo raptâ manu diverso ex hoste trophæa,
Bisque triumphatas utroque à littore gentes.*

Ob deditionem sane illam cecinit Horatius,

Cælo tonantem credidimus Iovem

Regnare: præsens divus habebitur

Augustus, adjectis Britannis

Imperio, gravibusque Persis.

Tiberius immoderata dominandi cupiditate minime abreptus Augusti consilio acquievit videtur, librum enim protulit ipsius Augusti manu perscriptum, in quo *opes publicæ continebantur, quantum civium sociorumque in armis, quot classes, regna, provincia, tributa, aut vectigalia, additumque consilium coercendi intra terminos imperii, Quod ipsi præcipue (ut habet Tacitus) adeo placuit, ut nihil in Britannia tentaverit, nec aliquid præsidii habuerit.* Vbi enim Tacitus percenset numerum legionum, & quas oras hoc tempore tutarentur, Britannia nullam omnino facit mentionem. Romanorum tamen amicitiam Britannii coluisse videntur, cum enim hoc tempore Germanicus Oceanum navigasset, quidam in hanc insulam vi tempestatis rapti, à Regulis fuerunt remissi.

Tiberius.

Agitasse Cajum Cæsarem de hac insula intranda satis constat, ni velox ingenio, & mobilis pœnitentia, & ingentes adversus Germaniam conatus frustra fuissent. Ut enim Britanniam & Germaniam quibus imminerebat alicujus immensi operis fama territaret, Bajarum medium intervallum, & Puteolanas moles trium millium & sexcentorum passuum ponte conjunxit. Nihil autem amplius præstitit quam Adminio Cinobellini Britannorum Regis filio, qui pulsus à patre, cum exigua manu transfugerat, in deditionem recepto; quasi universa tradita insula, magnificas Romam literas misit, monitis sæpe latoribus, ut vehiculo ad forum usque, & curiam pertenderent, nec nisi in æde Martis, ac frequente Senatu, Consulibus traderent. Postea ad Oceanum profectus, tanquam in Britanniam bellum translaturus, in acie omnes milites suos propter littus collocavit, ipse trirēmi conscensa, paululum à terra avertus rediit, ac deinde alto in suggesto confidens, signum pugne militibus dedit, clausicūque canere jusit, ac subito mandavit, ut conchyliæ legerent. His partibus spoliis (nimirum exuviis hostium ad trophæum indigens) animum sustulit, quasi ipsum Oceanum subegisset, donatissimeque militibus, conchyliæ hæc Romam attulit, ut ibi quoque prædam suam ostentaret. Et in indicium victoria altissimam turrem excitavit, ex qua, ut ex Pharo, noctibus ad regendos navium cursus, ignes emicarent. Cujus ruinæ conspiciuntur aliquando recedente æstu in Hollandia littore, & Brittenhuis accolis nominatur, qui inscriptos lapides sæpe reperiunt, ex quibus unus habuit has literas C. C. P. F. quas interpretantur

C. Caligula.

Suetonius
in Caligula.

Adminius.

Dio.

Pharus.